

Hezké gesto na cestě k usmíření

Název emise: Gerrit Dou

– Mladá dáma na balkóně

(společné vydání ČR - Lichtenštejnsko)

Den vydání: 7. 9. 2016

Platnost: v ČR ode dne vydání ve styku tuzemském i mezinárodním až do odvolání

Hodnota: 27 Kč; kat. č. 899

Rozměr známkového obrazu: 40 x 50 mm

Grafická úprava a rytina: Václav Fajt

Tisk: Poštovní tiskárna cenin Praha

Druh tisku: OTp v pěti barvách

Tisková forma: 4

Náklad: 104.000 (26.000 PL)

FDC: OTp v barvě šedočerné; PTC Praha

Náklad: 3.600 kusů FDC

Šlechtický rod Lichtenštejnů je s Českými zeměmi spjat už tři čtvrti tisíciletí, od dob krále Přemysla Otakara II., který Jindřichu I. z Lichtenštejna za věrnost v boji daroval panství na jižní Moravě. Do knížecího stavu byl počátkem 17. století povýšen Karel z Lichtenštejna, v podstatě tvůrce nedobré pověsti rodu v očích mnoha našinců – už proto, že stál na straně Habsburků při potlačování stavovského povstání a v roce 1621 vedl tribunál, který odsoudil a nechal popravit sedmadvacet českých pánů (to mu, i jeho rodu, historie nezapomněla). Navíc jako zemský místodržící se značně obohatil ze zkonfiskovaného majetku vzbouřenců a jejich sympatizantů. Byl i čelným představitelem takzvaného mincovního konsorcia, které znehodnotilo českou měnu, což mu přineslo obrovské zisky (za znehodnocené peníze nakupoval zkonfiskované majetky) a současně přivodilo státní bankrot v roce 1623 a ožebračilo většinu obyvatel království. To je tedy v kostce historie kořenů obrovského jmění rodu, který ovládal třetinu Moravy a velké majetky měl (a má dosud) i v Rakousku. Ve srovnání s tím samotné knížectví na hornatém rozmezí Rakouska a Švýcarska, vzniklé na přelomu 17. a 18. století, bylo dlouho jen málo významnou součástí rodového majetku a většina vládnoucích knížat do něj ani nikdy nezavítala, sídlili ve Vídni a na svých moravských panstvích.

Situace se změnila po první světové válce, kdy v rámci pozemkové reformy bylo u nás zabráno bezmála šedesát procent rozlohy lichtenštejnských pozemků, sice za náhradu, ta ale byla vypočtena pro vlastníky nevýhodně a navíc vlastně ani nebyla nikdy Lichtenštejnům vyplacena. Přesto tu členové rodu dále sídlili a například panující kníže Jan II. (byl nejdéle panující hlavou státu na světě) ve věku 88 let zemřel na zámku ve Valticích. Pozemková reforma vedla ke sporům mezi ČSR a Lichtenštejnem a trvalo skoro dvacet let, než došlo ke vzájemnému uznání (1938). Po druhé světové válce pak byl zabaven i zbytek lichtenštejnských majetků u nás, tentokrát bez náhrady, na základě Benešových dekretů, s odůvodněním, že jde o majetky německé. To po roce 1989 znemožnilo úsilí o

jejich restituování (na rozdíl například od majetků orlické větve Schwarzenberků). Lichtenštejnové vedli několik sporů s ČSR i s ČR u zahraničních soudů ve věci majetkového vyrovnání, avšak bezvýsledně. V důsledku toho Lichtenštejnsko a nově vzniklá Česká republika se v roce 1993 vzájemně neuznaly, k tomu došlo až v roce 2009 (za jakých podmínek došlo k dohodě, nebylo zveřejněno).

Nyní tedy vychází společné česko-lichtenštejnské vydání známky připomínající světlejší stránku našeho soužití, konkrétně dar Jana II. z Lichtenštejna (to je ten nejdéle panující kníže, který zesnul ve Valticích a je pochován v rodové kryptě ve Vranově u Brna) z roku 1890 tehdejší Společnosti vlasteneckých přátel umění. Ta byla založena před 220 lety s cílem vybudovat Obrazárnu sloužící vzdělání veřejnosti a rozvoji zájmu o výtvarné umění. Společnost si počátku obrazy jen půjčovala, od státu a od soukromých sběratelů. Teprve později je začala získávat nákupy a dary – jako ten nyní zobrazený na známce. Po vzniku Republiky československé byly sbírky Společnosti převedeny jako základ fondu nově vzniklé Národní galerie.

Autorem obrazu je Gerard (Gerrit) Dou, významný nizozemský malíř sedmnáctého století (1613 – 75), první Rembrandtův žák, portrétista a tvůrce zátiší, jeden ze zakladatelů leidské školy jemné malby. Jde o známé dílo, které po dlouhou dobu vzbuzovalo otázky o původnosti malby a případných domalbách a opravách, ale i v souvislosti s neobvyklou montáží dřevěné desky, na níž je provedeno. Odpovědět na ně se v letech 2006 – 11 snažil průzkum prováděný v rámci restaurování obrazu. Ten je nyní vystaven ve druhém patře Šternberského paláce v Praze, na Hradčanském náměstí. O jeho významu svědčí, že byl vybrán na titul reprezentační publikace *Národní galerie 50 mistrovských děl. Sbírka starého umění ve Šternberském paláci*.

Grafickou úpravu i rytinu pro obě vydání, české i lichtenštejnské, provedl Václav Fajt, a udělal to dobře.

Obličej dívky je přes malý rozměr čitelný a v rámci možnosti věrný (na rozdíl od Švabinského Kulatého portrétu z roku 2013, kterému rytina neprospěla), což oceníte když si uvědomíte, jak jemně Dou maloval a jak obtížné je tedy jeho subtilní tahy štětcem převést do několika čar a bodů, které má rytec na omezené ploše známky k dispozici.

Střízlivě pojednané razítko neruší vyznění obálky dne vydání, na níž barevnou známkou dobře vyvažuje jednobarevná rytina kresebné výzdoby, zobrazující detail z dalšího obrazu darovaného naší galerií Janem II. z Lichtenštejna, olejomalby Karla Škréty Svatá rodina se svatou Kateřinou a svatou Barbarou.

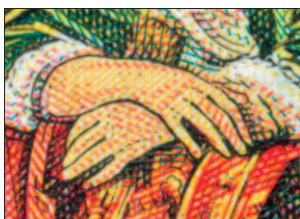

Na skvělém vyznění emise má velkou zásluhu i Poštovní tiskárna cenin v Praze, která vzorně zhotovila českou i lichtenštejnskou verzi, přičemž druhá zmíněná může být dobrou referencí při případných jednáních o tisku známek s dalšími poštovními správami.

A když už jsme u Lichtenštejnska, neměli bychom přehlédnout, jak propracovaný a úspěšný má tamní pošta způsob propagace a prodeje svých známek, FDC, celin a dalších předmětů filatelistického zájmu, a to nejen doma, ale i do zahraničí. Tady bychom se měli co přiučit!

FB

Stejně je to i u dalších detailů, například u rukou nebo na vzorované látce pod nimi, ani tady nemůžeme očekávat dokonalou reprodukci, jde prostě o rytecký přepis.

Dobře jsou převedeny do rytiny i ostatní části malby, byť původní barvy jsou o něco tlumenější. Vznikla tak krásná malá grafika, na níž je radost se podívat (Fajť to prostě má v ruce, to je marné).

